

Slovenski dom

Štev. 126.

V Ljubljani, sobota 4. junija 1938.

Leto III

Razvoj političnih dogodkov na Češkoslovaškem:

Slovaki uradno zahtevajo svojo avtonomijo

Bratislava, 4. jun. o. Slovaška ljudska stranka, ki jo vodi msgr. Hlinka, bo na jutrišnjem kongresu sprejela sklep, da pošlje praški vladi zahtevo po popolni avtonomiji Slovaške in ji hkrati predloži zakonski načrt o tem, kakor si Slovaki to avtonomijo zamišljajo. Ta zakonski načrt bo vseboval državne zbornice in določila za finančno, kulturno in socialno samoupravo, vse po sklepih, ki jih vsebuje pittsburska pogodba. Slovaška ljudska stranka bo ta zakonski načrt predložila tudi poslanski zbornici. S tem sklepom je vprašanje slovaške avtonomije stopilo v odločilno razvojno stopnjo.

Predsednik slovaškega zastopstva v Ameriki dr. Hledko je izjavil listu »Slovenski glas«, da so ameriški Slovaki za češkoslovaško republiko, vendar pa zahtevajo za Slovaško avtonomijo. »Nismo zadovoljni z dosedanjimi pogajanjmi, ker nam z uradne strani niso podali nikakih varščin za to, da se bo pittsburski sporazum v celoti spoštoval in izvajal. Upamo, da se bomo ob povratku iz notranjosti v Pragi spoznavali s pristojnimi činitelji.«

Nemški protest v Pragi

Praga, 4. jun. o. Nemška vlada je v Pragi vložila protest zaradi kršitve mej. Protestna

spomenica nemške vlade je odločna, vendar ne preostira. Spomenica ugotavlja, da so češkoslovaška letala kršila nemško mejo in nato navaja še štiri primere, kako so bili nemški državljani napadeni. O teh napadih zahteva nemška vlada preiskavo in kazni za krivce. Prav tako naj vlada izda odredbe, da se v bodoče taki slučajji preprečijo. Nota tudi zahteva, da naj oboroženi orožniki ne hodijo v zasebna stanovanja in da naj začno rezerviste postopoma pošiljati domov.

V uradnih krogih izjavljajo, da nemške zahteve niso nesprejemljive. Češkoslovaška vlada je že sklenila pospešiti odhod rezervistov domov in so tako dosedaj poslali domov 50.000 rezervistov.

Henleinovci o vladnem načrtu

Praga, 4. jun. o. Uradno glasilo Henleinove stranke prinaša članek o razgovorih Henleina in njegovega zastopnika Kundta s predsednikom češkoslovaške vlade dr. Hodžem. Članek je napisal poslanec Kundt, ki pravi, da je spregovoril zato, ker Hodža in Henlein molčita. Češkoslovaška vlada po trditvah Henleinovega zastopnika ni predložila češkim Nemcem nikakega narodnostnega statuta ne v celoti, ne delno. Po Kundtovem miš-

ljenju ta statut še ni pripravljen. Vlada ima samo nekaj posameznih predlogov glede podrobnih vprašanj na pr. o jezikovnih šolah, o uradnikih, toda pri urejanju nemškega vprašanja gre za celotno spremembo državnega notranjega ustroja. Edino taka prenova Češkoslovaške je za Nemce sprejemljiva in lahko obvaruje Srednjo Evropo pred spopadom. Načelno podlago za tako preureditev države dajejo Henleinove točke, ki jih je o veliki noči povedal v Karlovih Varih. Članek na koncu poziva nemške starše, naj vzamejo svoje otroke iz čeških šol.

Razprava o narodnostnem statutu — odložena

Praga, 4. jun. AA. Havas: Vlada je sklenila, da ostanejo v veljavi odloki vojnega ministra z dne 21. maja t. l., vendar pa bodo nekatere rezerviste poslali domov, da bi lahko opravljali svoje poljedelsko delo.

Na večerajšnji seji vlade so nadaljevali z razpravo o manjšinskem pravilniku. Posebno so govorili o jezikovnem vprašanju. Na današnji seji bodo nadaljevali z obravnavanjem tega vprašanja.

Seje parlamenta, ki bi se morale začeti dne 15. junija z razpravo o manjšinskem pravilniku, so odložene na pozneje.

Vesti 4. junija

Italijanski vladar Viktor Emanuel se je večeraj vrnil z nadzorstvene poti po Libiji v Rim.

Glavni dobiček pri velikih angleških konjskih dirkah v Epsomu v znesku 35.000 funtov šterlingov (osem in pol milijona dinarjev) je zadel sluga ameriškega veleposlaništva v Moskvi, ki pravi, da bo kljub tej sreči še ostal sluga.

Bivši voditelj angleške delavske stranke Lansbury bo julija spet obiskal Srednjo Evropo, kakor je to storil lani.

Tri rudarje je zasul zemeljski usad v avstrijskem rudniku pri Medlingu.

Italijanski zunanji minister Ciano je večeraj imel daljši razgovor z angleškim poslanikom v Rimu lordom Perthom.

100 milijonov švicarskih frankov je dočel švicarski zvezni svet za obrambo in utrjevanje državnih meja.

10 milijonov čeških kron prostovoljnega prispevka za državno obrambo bo dalo praško mesto vojnomu ministarstvu.

Jadranica s 30 egiptovskimi kmeti se je prevrnila zaradi močnega toka na Nilu. Vsi kmetje so našli smrt v reki.

Prvo šiviljno narodno legijo, nekako prostovoljno milico za podporo vladi so ustanovili v Braziliji.

Vse komunistične organizacije in komunistično stranko samo so prepovedali v švicarskem okrožju Uriju.

Za dva milijona dolarjev srebra je pripeljala posebna ladja iz rdeče Španije v New York. Srebro bodo porabili za plačilo dobav orožja.

Madžarski listi na široko razlagajo nedavni govor zunanjega ministra Kanya in podčrtavajo tiste dele, ki se nanašajo na izboljšanje razmerja med Madžarsko in Jugoslavijo.

Glavni urednik vatikanskega glasila »Osservatore Romano«, grof Dallatorre se je pripeljal večeraj v Prago in se bo tam počel o dejanskem stanju v ČSR.

24. mednarodna delovna konferenca se je začela v Ženevi. Udeležujejo se je vse članice Zveze narodov razen Sovjetske Rusije. Ta je izostala iz udeležnosti, ker mednarodno strokovna zveza na svojem nedavnem sestanku v Oslu ni sprejela boljševiških strokovnih organizacij za članice.

Dopolnilni sporazum grško-turški pogodbi je podpisal grški ministrski svet.

Predsednika biške poljske komunistične stranke v ČSR, poslanca Slivka, so v Moskvi obsodili na smrt zaradi trockizma in zaradi poverbe denarja, ki ga je dobil od Kominterne za propagando.

35 posebnih vlaki je odpošlo v Nemčijo 32.000 italijanskih kmečkih delavcev, ki bodo zaposleni po nemških posestvih.

4500 Judov je zaposlenih pri palestinski policiji in v pomožnih oddelkih, je povedal angleški minister za dominione večeraj v poslanski zbornici.

Poroka perzijskega prestolonaslednika s sestro egiptovskega kralja bo imela ugoden odziv po vsem mohamedanskem svetu in bo velikega pomena za ureditev odnosov med narodi na bližnjem Vzhodu. Tako pravi predsednik perzijske vlade v izjavi egiptovskim listom.

Novo vojaško zaroto proti Stalinu je sovjetska politična policija odkrila v severnem Kavkazu in prišla veliko višjih častnikov.

20 let vodi poljsko državo predsednik republike Moscicki. Vse poljske časopise priobčuje slavnostne članke o uspehih, ki jih je poljska država dosegla pod vodstvom Moscickega.

Novi poljski veleposlanik general Lugoosovski je došel v Rim. Italijansko časopise ga pozdravljajo kot starega prijatelja Italije.

Hud spor je izbruhnil med Angleži in Buri v južnoafriški republiki, kjer se vse močnejše oglašajo burski nacionalizem, ki se obrača proti Angležem.

Predsednik poljske republike je člane romunske vojaškega odposlanstva, ki so se mudili ta teden v Varšavi, odlikoval s raznimi visokimi redovi. Odposlanstvo si bo danes in jutri ogledalo poljske tovarne za vojne potrebe.

Večje število komunističnih mladincev je zaprla grška policija v Solunu in dobila pri njih veliko propagandnega materiala.

Heerko je dobil nemški gospodarski diktator maršal Göring.

Jadranica s 15 ljudmi se je potopila blizu zahodne francoske obale. Doslej so našli pet trupel.

Hud potres so čutili pred dvema dnevoma v južnovzhodni poljski Sleziji.

Zadnji vihar v Angliji je povzročil za več milijonov funtov šterlingov škodo. Uničil je skoraj vse telefonske zveze v Londonu, da je v poslovnem svetu nastala huda zmeda. Po nižje ležečih krajih je voda zalila veliko hiš in se boje, da je dosti ljudi utonilo.

Spopadi so se začeli med oddelki južnoameriških republik Ecuadora in Peruja. Perjske rečne bojne ladje so obstreljevale ecuadorsko mesto Rocafuerte ob reki Amazonasu.

10 rudarjev je ubilo pri eksploziji plinov v rudniku pri Scarantonu v Združenih državah. Nad 50 rudarjev je hudo ranjenih.

Poročilo o položaju v Palestini bo dal mandatni komisiji Zveze narodov vladni tajnik iz Jeruzalema Moory.

Mednarodni kongres za pravno zgodovino bo letos v Rimu. Udeležili se ga bodo zastopniki vseh evropskih vseučilišč.

Podlajnik italijanskega ministrstva za Afriko general Teruzzi se je večeraj z letalom pripeljal v Addis Abebo.

Položaj v Aleksandriji postaja vse resnejši in se zdi, da bo Turčija to pokrajino kar zasedla pod pretezo, da odposlanci Zveze narodov niso kos svoji nalogi ob volitvah.

»Veliki oder svetca« na Viču. Jutri ob pol 9 zvečer uprizori Prosvetno društvo Ljubljana-Vič na prostem pred župno cerkvijo na Viču veličastno dramo »Veliki oder svetca«, misterij po don Pedru Calderonu. To je eno izmed najglobojih del Calderona. Ker se to delo le redkokdaj kje uprizarja, opozarjamo vse Ljubljance in okoličane, da ne zamude ugodne prilike, ogledati si to igro. Igra se ponovi še v ponedeljek, 6. junija ob pol 9.

ČSR je dejansko priznala špansko nacionalistično vlado

Burgos, 4. junija. AA. (Havas.) Objavili so besedilo spomenice izmenjanj med zastopniki nacionalistične Španije in češkoslovaškega zunanjega ministrstva, po katerih češkoslovaška vlada dejansko prizna nacionalistično vldo. Noti ugotavljata med drugim, da bo vsak zastopnik svoje države imel v drugi državi vse diplomatske pravice. ČSR vlada pravi, da bo pazila na to, da se ne bi s izvozom orožja v katero drugo državo omogočilo tihotapstvo orožja in vojnega materiala na Španjo. V nacionalističnih krogih izjavljajo, da je burgoška vlada tako uvedla uradno razmerje s vsemi vladami Male zveze in Balkanske zveze.

Franco zavrača posredovanje v španski vojni

London, 4. junija. AA. Stefani: Vojvoda de Alba, diplomatski zastopnik generala Franca, je enoči razdelil častnikarjem uradno poročilo, v katerem pravi, da ni nikdo pri njem v nobeni smeri posredoval o kakem premirju v Španiji. Če bi pa kdo to tudi storil, tedaj lahko reče samo to, kar je general Franco že sam večkrat izjavil, da je namreč mir v Španiji mogoč samo na podlagi popolne kapitulacije rdečih.

Slovanski svetnik v Ljubljani

V četrtek, 9. t. m. pride ob 1 popoldne s brzim vlakom iz Rima v Ljubljano nestrohnjeno telo poljskega mučenca Andreja Bobola, ki ga je papež o veliki noči prišel svetnikom.

Poljaki ga peljejo v posebnem vagonu, spremljenem v kapelico, domov na Poljsko. V Ljubljani ostane do polnoči. S kolodvoru bodo telo sv. mučenca, ki je položeno v novo srebrno rakev, slovesno prenesli v cerkev sv. Jožefa, ker je svetnik jezuitskega reda. V cerkvi bo izpostavljena svetinja na počaščenje do večera. Ob pol 8 bo cerkvena slovesnost, nato pa zopet slovesen prenos maza na kolodvor.

Sredstva za obrambo proti plinskim napadom

na mednarodni letalski razstavi v Belgradu

Belgrad, 4. junija. AA. Na mednarodni letalski razstavi, ki so jo odprli 28. maja t. l., je tudi razstava za varstvo pred letalskimi napadi. Ta razstava je velikega pomena za naš narod, ker bo tam vsak obiskovalec videl:

1. rane na človeškem telesu, izvirajoče od strupenih plinov;
2. razne vrste mask za strupene pline iz raznih držav in iz Jugoslavije;
3. civilna varnostna sredstva, zavetišča v zasebnih hišah in javna zavetišča, ki naj se zgradijo po mestih in vaseh;
4. aparati in sredstva za prvo pomoč osebam, prizadetim po strupenih plinih. Semikaj spadajo aparati za umetno dihanje itd;
5. aparate za izoliranje itd.;
6. varnostno obleko proti strupenim plinom;
7. slike o sovražnih letalskih napadih; kako naj ravna in kako ne sme ravnati civilno prebivalstvo;

8. naprave in material za gašenje požarov, ki bodo spremljali vsak letalski napad; dalje bodo na tej razstavi obiskovalci lahko kupili našo civilno masko za strupene pline po lastni nabavni ceni in varnostno obleko. Prav tako si bodo lahko nabavili razna navodila in knjige o varstvu pred letalskimi napadi.

Obiskovalci Belgrada naj ne zamude priložnosti in naj si do konca letalske razstave (do 23. junija) ogledajo tudi oddelke za pasivno varstvo, ki je za naš narod velikega pomena. Kajti največja nevarnost pred bombami s sovražnih letal je v tem, če ljudje ne vedo, kako se lahko rešijo in kakšne nevarnosti čakajo tiste, ki niso na napad pripravljeni in o njem poučeni. Posebno važno je, da si ogledajo to razstavo člani odborov za varstvo prebivalstva pred letalskimi napadi, uradniki uprav in samouprav, oblastev, profesorji in učitelji, ter šolarji in dijaki vseh šol in vsi, ki resno pojmujejo nevarnost letalskih napadov.

moške, ure, fotoaparate, knjižne zbirke, repoznice, servise, nalivna peresa, čevlje, platno itd.

Zelite lepo potovanje

Z avtobusom z vso oskrbo 8 dni od 24. do 31. julija — ki ga organizira izletniška pisarna Okorn — iz Ljubljane na Trbiž, Cortino d'Ampezo, Bolzano, Innsbruck, Garmisch-Partenkirchen, München, Berchtesgaden, Königssee, Zell am See, Glockerstrasse, Heiligenblut, Spittal in nazaj v Ljubljano?

Nad 100.000 dinarjev so vredne te nagrade!

Sreča Vas čaka pri žrebanju 15. julija t. l. — Zato postanite hitro naročnik »Slovenca« ali pa ga kupujte, da boste imeli pravico do žrebanja!

152 bogatih daril Vam nudi „Slovenec“

Nekatera darila si boste lahko ogledali na velesejmu v Ljubljani!

Zelite lepo stanovanje

z opravilo in opremo za spalnico, kuhinjo in predsobo?

Zelite:

nevestine opreme, šivalne stroje, radijske aparate, pisalne stroje, lepe prvovrstne harmonike, kuhinjsko opremo, dvokolesa, zaboj sladkorja, prašica (ca 120 kg), gnojilo za Vaše polje (fosfatno žlindro), gnojilne črpalke, pluge osipalnice, izruvače za krompir, brane, belo moko, obleke: ženske,

moške, ure, fotoaparate, knjižne zbirke, repoznice, servise, nalivna peresa, čevlje, platno itd.

Zelite lepo potovanje

Z avtobusom z vso oskrbo 8 dni od 24. do 31. julija — ki ga organizira izletniška pisarna Okorn — iz Ljubljane na Trbiž, Cortino d'Ampezo, Bolzano, Innsbruck, Garmisch-Partenkirchen, München, Berchtesgaden, Königssee, Zell am See, Glockerstrasse, Heiligenblut, Spittal in nazaj v Ljubljano?

Nad 100.000 dinarjev so vredne te nagrade!

Sreča Vas čaka pri žrebanju 15. julija t. l. — Zato postanite hitro naročnik »Slovenca« ali pa ga kupujte, da boste imeli pravico do žrebanja!

moške, ure, fotoaparate, knjižne zbirke, repoznice, servise, nalivna peresa, čevlje, platno itd.

Zelite lepo potovanje

Z avtobusom z vso oskrbo 8 dni od 24. do 31. julija — ki ga organizira izletniška pisarna Okorn — iz Ljubljane na Trbiž, Cortino d'Ampezo, Bolzano, Innsbruck, Garmisch-Partenkirchen, München, Berchtesgaden, Königssee, Zell am See, Glockerstrasse, Heiligenblut, Spittal in nazaj v Ljubljano?

Nad 100.000 dinarjev so vredne te nagrade!

Sreča Vas čaka pri žrebanju 15. julija t. l. — Zato postanite hitro naročnik »Slovenca« ali pa ga kupujte, da boste imeli pravico do žrebanja!

ljene. General, ki je zadnje dni bolehal, je spet prevzel vodstvo vojaških operacij. Poveljnik vladnih oddelkov v državi Tamaulipas general Guerre je zahteval nujnega ojačenja, ker ne more vzdržati pritiska upornikov. Tretja sestra generala Cedilla, ki prebiva v San Luisu je izjavila, da se njen brat ne bo nikdar vdal vladni vojski.

Mexico City, 4. jun. o. Dokaz za odpor, ki vlada proti politiki generala Cardenasa v Mehiki je seja mehiškega kongresa, ki je to politiko obsodil in naložil vladi, naj takoj izvede preiskavo o obupnem stanju med kmečkim prebivalstvom, po nekaterih pokrajinah in o neredu, ki vlada na državnih železnih, katere so izročili v upravo železničarskim strokovnim organizacijam.

prometni minister dr. Spaho v kratkih besedah, v katerih je med drugim pozval mladino k složnemu delu za narod ter ji pri tem delu zaezel mnogo uspeha.

Ministra dr. Mehmed Spaho in dr. Miha Krek sta se danes dopoldne ob 10 odpeljala na ljubljanski velesejem k otvoritvi. Pričakujejo, da bo v teh dneh prišlo na obisk 43. ljubljanskega velesejma še nekaj drugih ministrov, med drugimi tudi predsednik vlade.

Velesejem - odprt

Ljubljana, 4. junija.

Danes je bil odprt 43. ljubljanski velesejem ter še posebej prva »Razstava ceste« in »Razstava francoske knjige«. Pri otvoritvi so bili navzoči kot zastopnik Nj. Vel. kralja general Dušan Dodič, minister dr. Miha Krek, ki zastopa tudi trgovskega ministra dr. Vrbančiča, prometni minister dr. Mehmed Spaho, ban dravske binovine dr. Marko Natlačen, ki zastopa tudi predsednika vlade dr. Milana Stojadinovića in notranjega ministra dr. Antona Korošca, finančnega ministra zastopa finančni ravnatelj g. Sedlar, vojnega ministra generala Ljubomira Mariča polkovnik Miljko Mašič, poštnega ministra dr. Vojka Čvrkliča pa poštni ravnatelj dr. Vagaja. Otvoritve velesejma se je udeležil tudi novi divizionar general Lukič, dalje zastopniki tujih držav, zastopniki narodnih velesejmov in številni drugi odličniki.

Slovesnost se je začela z velikim nagovorom predsednika velesejma g. Ivana Bonača, ki je najprej predlagal, da se odposljeta udanostni brzojavki dvoru in kr. vladi, nato pa pozdravil vso odlično gospodo. Za njim je govoril minister dr. Miha Krek, ki je velesejem tudi proglasil za odprt.

Vsi odlični predstavniki so nato obiskali »Razstavo ceste«, kjer jih je pozdravil predsednik pripravljalnega odbora dr. Vrhunec, zatem pa še »Razstavo francoske knjige«, kjer je izrekel prisrčne pozdrave v imenu zadržanega francoskega poslanika konzul g. Remerand. Visoki gostje so si potem ogledali še ostale oddelke velesejma.

Cena vstopnicam in legitimacijam za obisk ljubljanskega velesejma

1. za tiste, ki bodo s pomočjo rumene železniške izkaznice za 2 dni izkoristili 50% popust na žel.:

a) ako je vozna karta do Ljubljane veljala do 25 din, dobi obiskovalec pri velesejmski blagajni vstopnico za 10 din, ki daje pravico do enega dnevnega in enega večernega obiska na velesejmu;

b) ako je karta veljala do 60 din, dobi obiskovalec vstopnico za 15 din, ki daje pravico na tri dneve in tri večerne obiske velesejma;

c) ako je karta veljala preko 60 din, dobi obiskovalec vstopnico za 25 din, ki daje pravico na pet dnevni in pet večernih obiskov velesejma.

Te vstopnice upravičujejo tudi do nagradnega žrebanja.

2. Za Ljubljance in tiste, ki se vozni olajšav ne bodo poslužili, stane legitimacija 25 din in daje pravico na 10 dnevni in 10 večernih obiskov velesejma.

Vstopnica za enkratni posej velesejma stane 10 din in tudi velja za nagradno žrebanje.

Spomenica in resolucije ob koncu Treznostnega tedna ugotavljajo:

Alkoholizem poguba za slovenski narod

Zdravniška, pedagoška, gospodarska in družinska sekcija, ki so zasedale med treznostnim tednom po Sloveniji, poudarjajo ob njegovem zaključku sledeča dejstva:

1. življenjska statistika nam prepričevalno dokazuje, da je vpliv alkoholizma na ljudsko zdravje v Sloveniji poguben. Alkoholizem izpodreja naše narodno telo, kajti visoka umrljivost v vinorodnih okrajih v zvezi z nazadovanjem rojstev v vseh okrajih in mestih grozi bodočnosti slovenskega rodu;
2. škoda, ki jo dela alkoholizem na slovenskem potomstvu je taka, da ji moramo posvečati največjo pozornost;
3. življenjska bilanca Slovenije bi bila pozitivna, če bi ne bilo pogubnega vpliva alkoholizma;
4. negativni znaki v duševnem in telesnem razvoju ter rasti mladine se opažajo v največji meri tam, kjer je možnost vpliva alkohola na mladino največja. To nam z neovrgljivimi stvarnimi dokazi potrjujejo ugotovitve dosedanjega raziskovanja razširjenosti in vpliva alkohola na mladino, ki je v Sloveniji ogromen;
5. alkoholizem s svojimi zlemi posledicami tako duši šolo, da ta pod njegovim bremenom vidno hira;
6. alkoholizem je najbolj razširjen tam, kjer so socialne razmere najslabše, zato je treba družinam omogočiti njih postanek in obstoj, treba je urediti gospodarske razmere tako, da si bodo mladi ljudje mogli pravočasno ustanoviti družine in priti do solidnega življenja, da se bodo mogli etarši posevčati še čemu drugemu, ne pa samo skrbi za vsakdanji kruh. Le na ta način bo mogoče pripraviti plodna tla za razumevanje treznostnih načel;
7. gospodarska politika ni usmerjena tako, da bi se vse naše prirodno bogastvo izkoristilo v napredek in zdravje naroda, da bi se dvignila njegova življenjska moč in narodna zavest;
8. delu za iztreženje slovenskega naroda se poseveča še vedno premalo pozornosti in brige tako

od javne kakor zasebne strani.

V zvezi s tem je bila sprejeta od vseh sodelujočih korporacij v treznostnem tednu sledeča resolucija:

1. vpliv alkohola na duševno in telesno zdravje slovenskega ljudstva je treba čimprej in temeljito raziskati;
2. posebno pozornost je treba posvetiti slovenski mladini od rojstva do polnoletnosti;
3. rodbino je treba pred alkoholom zaščititi;
4. potrebna je gospodarska in socialna presnova v taki meri, da bo delo za treznost in odstranjevanje pogubnih vplivov alkoholizma splošni mogoče;
5. to delo naj prevzame Liga proti alkoholizmu;
6. Ligi prvi alkoholizmu morajo v smislu gornjih točk posvetiti vso pozornost ter duhovno in stvarno naklonjenost vsi, ki so kakorkoli dolžni ali voljni sodelovati za treznost slovenskega naroda;
7. podrobni načrt in program dela za praktično reševanje vseh teh vprašani naj izdela Liga proti alkoholizmu;
8. njene zahteve in nasveti naj se brezpogojno upoštevajo.

Pripravljalni odbor Lige proti alkoholizmu.

BOTRCAM IN BOTROM

se priporoča fotograf

ANTON MANCINI

Ljubljana — Vič

12 ciganskih razbojnikov pred sodniki

Zadnja ciganska razprava v Mariboru — V bodoče bo sodilo ciganske grešnike okrogno sodišče v Murski Soboti

Maribor, 4. junija.

Sedaj, ko je ustvarjeno novo okrogno sodišče v Murski Soboti, si bodo sodniki mariborskega okrogne sodišča, preiskovalnega sodišča in državnega pravništvaja oddahnil predvsem zaradi ciganov. Prekmurje samo ne bi dajalo sodišču veliko dela, če ne bi bilo tam toliko ciganov. Prekmurci sami so mirni ljudje, tatvine in ropi so jim nekaj tujega, tudi malo ubojev se tam dogaja. Zato pa imajo ciganske nadloge, kakor nikjer drugje v Sloveniji. Vsa razbojstva in tatvine, ki se v Prekmurju dogajajo, gredo na račun ciganov. Iz njih so bile sestavljene tudi velike razbojniške tolpe, ki so prihajale čez Muro pleniti trgovine po Slovenskih gorah in na Dravskem polju. Med cigani je bilo nekaj znamenitih razbojnikov, ki pa so lanske in letošnje leto večinoma padli pod krogami orožnikov. Veliko teh razbojnikov sedi tudi v mariborski kaznilnici.

Danes sodi mariborsko okrogno sodišče zadnji taki veliki ciganski roparski tolpi. Na zatožni klopi sedi nič manj kot 12 obtožencev. So to 38 letni ciganski razbojniški harambaša Vincenc Horvat iz Beltincev, ki so ga orožniki zasedovali dve leti, preden jim je padel v roke, pa še tedaj bi jim bil najbrž ušel, če ga ne bi bila zadela dobro namerjena krogla v nogo. Potem je tu 23 letni Jožef Horvat, nazvan »Riče«, iz Tišine. Njemu je usoda že pri rojstvu določila, da bo imel neprestano opravka s sodiščem in ječo, saj je prišel na svet v zaporih sodišča v Szombathelyju. Poleg njega sede na zatožni klopi 25 letni Vendel Ceper iz Borejce, 37 letni Jožef Kokaš iz Doline, 17 letni Jurij Kokaš iz Kušanovce, 16 letni Rudolf Cener iz Kušanovce, 20 letni Adam Cener iz Doline, 22 letni Horvat Janec, nazvan »Žuza«, iz Kušanovce, 16 letni Aleksander Cener, nazvan »Sanje«, iz Vanče vasi, 26 letni Ignac Cener »Nac«, iz Kušanovce, 27 letni Horvat Matija iz Doline ter 20 letni Josip Kokaš ml. iz Kušanovce.

Obtožnica očita tem ciganom nič manj kot 38 pregreh, samih ropov, vlomov, cestnih razbojstev, ki so jih izvršili tekom leta 1937. Ni bila vedno vsa tolpa udeležena pri izvršitvi vseh zločinov, večinoma so ropali in kradli po trije, štiri skupaj, plen pa so nosili v svoja skupna skrivališča po raznih ciganskih naselbinah. Kradli in ropali so vse, kar jim je prišlo pod roko. Na svoje roparske pohode so hodili vedno oboroženi ter je prišlo nekajkrat med njimi in orožniki do streljanja. Orožniške postaje v Prekmurju so imele noč in dan posla z zasledovanjem zlikovcev. Bilo jim je zelo težko priti na sled, ker drže pač vsi cigani skupaj ter

ni mogoče dobiti med njimi izdajalca. Povzhu so imeli vsi strah pred hudim harambašem Vincencem Horvatom. Sele potem, ko so orožniki Horvata obstrelili ter ga prijeli, se je posrečilo izslediti ter poloviti tudi ostale člane njegove tolpe.

Sedaj, pred sodiščem so se ti cigani, ki so nastopali poprej s tako drznostjo, postali naenkrat krotke ovčice. Vsi so nedolžni, z vso zgornostjo zavračajo obdolžitve državnega pravdnika. Razprava ob času našega poročila še traja.

Uspešno delo Ljudskega odra v Mariboru

Maribor, 3. junija.

Ljudski oder v Mariboru je zaključil svojo letošnjo sezono, nocoj pa je na svojem običnem zbirališču podal bilanco o svojem letošnjem delu. Razveseljivo je bilo poslušati poročila marljivih odbornikov, predsednika dr. Meška, artističnega vodje Medvediča, tajnice Drolčeve, blaginjskega Brumna. Saj je bilo iz njih razvidno, da je Ljudski oder v Mariboru v zadnjih dveh letih gotovo najdelavnejše društvo. Zlasti letošnja sezona je bila plodovita ter je pridobila Ljudskemu odru novih prijateljev. 22 predstav — 12 premier in 10 ponavljanj je dokaz, da je bilo delo res vztrajno in požrtvovalno. Nekatere predstave so dosegle po dve, celo tri reprize, kar je za tak od vsega častno priznanje ter priča ne samo o skrbni izbiri repertoarja, temveč tudi o visoki kvaliteti igranja in o dobri opremitvi uprizoritve. Skoraj pri vsaki igri je bila naštevirana tudi nova scenerija. S pomočjo Prosvetne zveze je nabavil Ljudski oder mnogo novih kostumov, različne narodne noše, srednjeveške obleke, kostume za Pasijon, za Kruceto itd. Prevladovala je na odru predvsem ljudska igra, kar je dokaz, da je Ljudski oder dobro razumel svoje poslanstvo ter je s tem izpolnil veliko vrzel, ki bi jo sicer v mariborskem kulturnem življenju čutili. Prav te ljudske igre so imele tudi največji obisk ter se je s tem pokazalo, da je med ljudmi za narodno umetnost še vedno največje zanimanje. Zelo je razveseljivo tudi gmojno stanje društva. Ljudski oder je imel v pretečeni sezoni 103.471 din denarnega prometa ter je že skoraj povsem zlezel iz starih dolgov, ki so ga prejšnja leta dušili. Živahen stik je gojil tudi s podeželskimi prosvetnimi društvi ter je postal za podeželske odre prava matica, oskrboval jih je z raznim gledališkim materialom itd. Upati je, da bo

Johan Strauss III. je dirigiral

Ljubljana, 3. junija.

Danes smo imeli priliko poslušati koncert simfoničnega orkestra kraljeve garde. Dirigiral je znani dirigent Johann Strauss III., ki je dirigiral že več tisoč koncertov po vsem svetu.

Unionska dvorana je bila nabito polna. Prišli so celo taki, ki ne obiskujejo radi koncertov. Brez dvoma sta bili imeni slavnega dirigenta in kraljeve garde največja reklama. Kdor je bil na tem koncertu, se ni kešal, da je šel, kajti igranje orkestra in diriganje je bilo odlično. Spored je bil sestavljen, razen treh komadov, izključno iz polk, valčkov, odlomkov oper in operet, ki jih je skomponiral dirigentov ded Joh. Strauss. Muzika je bila poskočna. Da bi ne bilo na programu »Peškate« (Slavensky), bi bil koncert stokrat več vreden, kajti, če se naj to imenuje muzika... Major dr. Zivanovič je dirigiral še odlomek iz »Tannhäuserja« (Rich. Wagner) in »Niški karneval« (D. Golenovič). Dirigiral je dovršeno — lahko rečemo odlično.

Johan Strauss III. je nenavaden dirigent. Njegova postava je markantna. Dirigiral je brez partiture. Seveda je bilo ploskanja na mernike. Posebno pozornost je vzbudil, ko je nekajkrat dirigiral z violino. Klasično figuriranje z rokami, nogami, obrazom odlikuje dirigenta Johanna Straussa III. Orkester sam je na popolni višini. Igral je to pot še zlasti izredno dobro.

Nocojšnji koncert bo vsem obiskovalcem ostal po izvedbi in po diriganju v spominu. Saj smo videli dirigenta iz stare dunajske glazbene dinastije Straussov.

Strašna smrt 14 letnega junaka

Maribor, 3. junija.

V Dražencih na Dravskem polju se je pripetila strahovita nesreča, ki je vzbudila v vsej okolici bolesten odmev. Pod ruševinami gorečega gospodarskega poslopja je našel smrt 14 letni Alojz Krumpak, ki je reševal imetje svoje domačije pred ognjem. Mali Alojz je bil večeraj popoldne sam doma. Njegova mati, posestnica Marija Krumpak, katere mož je komaj pred 14 dnevi umrl ter jo zapustil samo s sinom, je odšla na oddaljeno polje na delo. Okrog pol treh popoldne pa se je nenadoma dvignil nad Krumpakovo domačijo dim in že so švigali plameni s slamatne strehe gospodarskega poslopja. Ni se ugotovljeno, na kakšen način je ogenj nastal — ali je bil to nesrečen slučaj, ali pa je nekdo nalašč zažgal. Krumpakova domačija stoji bolj na samem, poleg tega so bili vsi sosedi pri delu na poljih in tako se je znašel 14 letni Alojz sam pred strašnim nasprotnikom — požarom. Klical je nekaj časa na pomoč, ko pa je videl, da so klici zaman, se je odločil, da reši, kar se še rešiti da. Hlev je bil že ves v plamenih, ko je junako planil v dim in ogenj ter je odvezal govejo živino ter jo spravil na varno. Potem se je lotil reševanja vozov, ki so bili v supi poleg hleva. Nekaj vozov je že zavlekel iz šupe, ko pa je šel po zadnjega, se je poslopje naenkrat zamajalo in zrušilo. Goreče tramovje, seno in slama je zasula mladega reševalca. V tem trenutku so prihiteli na pomoč gasilci iz Hajdine. Niti pojma niso imeli, da je pod kupom gorečega tramovja mlado življenje, ki bi ga bilo mogoče še morda rešiti, če bi bila pomoč ob pravem času. Tako pa so se omejili gasilci samo na to, da so branili sosednja poslopja pred ognjem. Šele potem, ko je prišla posestnica Krumpakova domov, je začela spravevati gasilce po sinu. Ko pa so ji povedali, da ga niso videli nikjer, je mater obšla strašna slutnja. Razmetali so goreče tramovje ter našli pod njim zgorelo truplo mladega junaka fanta.

Obvestila

Vsi člani MJRZ naj se v ponedeljek dopoldne pri prihodu belgrajskega brzega vlaka udeležijo sprejema predsednika vlade dr. Milana Stojadinovića.

Hrvatsko pevsko društvo »Zorac« iz Čikage dospe v domovino v torek dopoldne z gorenjskim brzovlakom ob 8.30. Društvo šteje 32 članov, vodi ga povodovodja Franjo Haban. Društvo bo priredilo po vsej državi več koncertov in se bo ob vrnitvi ustavilo tudi v Ljubljani. Ljubljanska pevka in glasbena društva mu prirede na postaji v torek, 7. junija slovesen sprejem, h kateremu vabimo tudi drugo občinstvo.

društvo tudi v novi sezoni delovalo s takim elanom in da bodo merodajni faktorji idealna priredanja društva upoštevali.

Filmi

»Rosalie« (Matica). Ameriška revijska opereta z veliko razkošje v kulisah in režiji, z nekaj primitivnega ameriškega situacijskega in besednega humorja, a skoraj brez sleherne godbe in petja. O vsebini, ki naj bi bila satira, ameriškega seveda, na evropske kraljiče in knežiče, ni da bi govoril. Nelson Eddy, čigar popevke iz »Rose Marie« in iz »Belega španskega bezga« žvižga pol sveta, poje v vsem filmu eno samo neizrazito pesem tako, da je občinstvo, ki je slutilo pri tem filmu veliko lepega petja in godbe, razočarano.

»Divji lovec« (Union). Film po enem od šestih Ganghoferjevih »zgodovinskih romanov«. Zgodovinski v toliko, da so ljudje v njem oblečeni v stare noše in kolikor je zgodovinska vsa Ganghoferjeva literatura, ki jo je pri nas itak menda bolj poznano kakor pa kjeroli drugje. Delo ni ne boljše ne slabše od »Samostanskega lovca«, od »Gradu Hubertusa«, »Ljvja« in kar smo videli v zadnjih dveh sezonah Ganghoferja in njim podobnih snovi. Za pozornost tega opazovalca je delce dokaz, da Nemci tudi v »zgodovinski« bavarščini, kamor so se zadnje čase zatekli, nazadujejo. Sicer pa je tako konec filmske sezone...

»Hadži Murat« (Kino Sloga). Po izbornem žurnalu, s katerim »Sloga« po novosti datumov v Ljubljani polnovalno prednjači, in po dveh dobrih »terryjevskih« postanemo deležni filma, kakor je bil še za časa, ko se je tovrstna umetnost še vozila v otroški zibelki. Nekaj neverjetno nerodnega, skrotovljenega, v tehniki iz prakamenite delca filma »životvorjenega« (ubogi Tolstoj, kako grozotno so mu potvrdili in pokvarili sijajni roman!) Prizori, scenerije in dejanje se menjava ekoraj brez logične zveze, v naglem tempu, površno in prazno, z nespretnimi izrezi iz poteka v romanu in z dialogom, ki prihaja na vrsto vselej ob napačnem času ter z revno brezposelnostjo in neznačilnostjo. Bogve, kako je delo prišlo do angleške verzije pri sinhroniziranju! Stara imena sprečavamo: Možuhina, Lil Dagover in postarno Betty Aman (pri nas in tudi drugod že zdavno pozabljeno od filma »Asfalt« naprej). Slabe slike, obupno reproducirano petje domskih kolkov, ob koncu neverjetno dolgočasno, patetično, sentimentalno in krockodileke solze vzbujajoče umiranje. Ubogi Tolstoj, najbrž se je obrnil v grobu, ko mu je — svoj čas znani — režiser Aleksander Volkov tako neusmiljeno izmučil »Hadžija Murata« na Prokrustovi postelji! Po takih filmih je gledalec upravičeno žal za denar. Film ni vreden obiska, zasluži ga le žurnal in oba »Terry-Toonsa«.

Kmečki tabor v Škofji Loki

Letošnje poletje bo imelo naše mesto kar dve večji prireditvi. Dne 8. maja je bil veličastni gasilski praznik, za 21. avgusta pa se pripravila v Škofji Loki velik kmečki tabor, ki naj bo izraz moči, zdravja, volje in napredka kmečkega stanu iz našega mladega okraja. Tabor organizira tukajšnji Okrajni kmetijski odbor ter ga misli izvesti v prav velikem obsegu. Vse druge organizacije in društva opozarjamo, da na 21. avgusta ne postavljajo svojih prireditev.

Naš okrajni kmetijski odbor pa je tudi drugače zelo agilen. V dnevi 27. in 28. maja je organiziral ekskurzijo naših kmetovalcev po Dolenskem. Ekskurzije se je udeležilo 25 kmetovalcev. Ogledali so si razna posestva, naprave, šole itd. kakor v Šteti, St. Vidu, na Selu, kjer so si ogledali Severjevo posestvo, Sv. Lovrenc (tu so videli lepo urejeno pitlišče), Malo Loko, kjer so videli banovinsko gospodinjstvo šole, poklonili so se tudi zaplaski Materi božji, Novo mesto in Grm, kjer so si ogledali kmetijsko šolo in kjer so tudi prenočili. Drugi dan so si ogledali tudi od znotraj Kofakov vinograd na Trški gori in končno so obiskali še Smarješke toplice. Naši kmetovalci so zelo zadovoljni in zlasti veseli nad prijaznostjo, s katero so jih povsod sprejeli in jim vse razkazovali.

Divji prašiči v škocijanskih gozdovih

Niti najstarejši ljudje ne pomnijo, da bi se pojavili po Škocijanskih gozdovih divji prašiči. Lansko leto pa smo opazili, da neka zverina dela po polju veliko škodo. Cele njive koruze so bile uničene. Naši lovci so kmalu zasledili škodljivo zver, ki se je morala priklatiti v naše gozdove iz Kočevskega. Vsak dan je bilo več škod po polju. Kmetje niso vedeli, kaj naj store. Prihiti so lovci iz Ljubljane, imeli pa so samo enkrat to srečo, da je prišel velik nereseč pred lovsko puško. Videli so več svinj z mladici, vendar so se znale vedno umakniti pred lovci. — Upali smo, da so se divji prašiči umaknili iz naših gozdov, vendar pa smo se motili. Zopet smo opazili na polju, kako nam ta zverjad uničuje krompir in drugo. Pastirji so divje prašiče videli. Prosimo okrajno načelstvo, da odredi lovski pogon, pri katerem naj sodelujejo vsi okoliški lovci in tudi kmetje naj jim prisluškijo na pomoč. Ako se ne ukrene potrebno, bodo ubogi kmetje, ki imajo v mnogih primerih vsajen krompir samo na eni njeni.

Kamnik

Znani gostilničar in posestnik gostilne »pri Bundru« g. France Jagodic se je nahajal pri obedu skupno s svojo družino. Med drugimi gosti, ki so bili v gostilniški sobi, sta bila tudi dva moška iz Črne, ki sta imela nek medsebojen obračun. Ostro prerekanje je izzvalo skoraj pretep, kar je gostilničarja tudi razburilo, da je skočil pokonci proti njima, da bi ju pomiril. Neprizadevanost ga je napadla slabost, da je omahnil na mizo, kjer je obležal nezavesten. Razburjena družina je begala sem in tja in poslala po zdravniška g. dr. Puclja. V rekordnem času je bil zdravnik na mestu in je mogel ugotoviti samo to, da je g. Jagodic že izdihnil. Zadel ga je srčna paka. Ta nenadna in tragična smrt je prinesla v družino silno žalost, ker je v tako kratkem času izgubila svojega gospodarja in skrbnega očeta v najlepši moški dobi 54 let. Vsem težko prizadetim naše globoko sožalje.

Maribor

Slomškova družba, podružnica Maribor, vabi svoje člane in prijatelje na redni občni zbor, ki se bo vršil na binkoštni ponedeljek, dne 6. junija ob 10 v velik dvorani Zdravne gospodarske banke na Aleksandrovi cesti 6. Poleg običajnega dnevnega reda bo tudi predavanje bog. prof. dr. Antona Trstenjaka: »Slovenski problem v luči naših izselencev«.

Občni zbor Ljudskega odra bo v petek, dne 20. junija ob 20 na odru v dvorani na Aleksandrovi 6.

Andrew Smith:
Bil sem delavec
v Sovjetski Rusiji

V Ameriki so mi dali nalivno pero z naročilom, naj ga izročim nekemu Biskupu, Čehu, ki je to čase prebival v Moskvi. Našel sem tega Biskupa v zamazani sobi blizu strojarne na obali Moskve. Poslali so ga sem iz neke strojarne v srednji Aziji kot uradnika, kot prvaka pri delu, da bi preučeval stroje in načine za strojenje, po katerih so to delo izvrševali v Moskvi. Živo mi je svetoval, naj nikar ne odhajam iz Moskve, ter mi zatrjeval, da mi drugje ne bo mogoče živeti. Naj skušam najti tu mesto tuje strokovnjaka, za kar bom dobil dobro plačilo in imel nekaj drugih ugodnosti. Brez tega bom izgubljen.

Dva dni po prihodu je prišlo k meni na obisk Helena Durčakova, nekdanja članica komunistične stranke v Newarku. Potrdila je vse, kar mi je pravil Biskup, in mi naročila, naj skušam dobiti mesto v Elektroizgradskih delavnicah.

Po teh priporočilih nam je Inturist ponudil, da nam priredi vrsto izletov v moskovsko okolico. Ker pa nam ni šlo za drugo, kakor da bi dobili kaj podatkov o delovnih in življenjskih razmerah in o tem, kako bi kje prišli pod streho, smo ponudbo zavrnili.

Nenadoma pa je naša iskanja pretrgalo uradno sporočilo, da mo-

rajo tisti izmed nas, ki so prišli v Sovjetsko Rusijo zgolj kot izletniki, takoj oditi nazaj v Združeno državo. Tisti, ki so imeli v žepu delovno pogodbo, so edino smeli ostati. Ta sklep so sprejeli 15. februarja zaradi resnih gospodarskih razmer, v katerih je bila tedaj Sovjetska Rusija.

Bili smo razočarani in osupnili smo. V New Yorku so nam zagotavljali, da bomo imeli v Moskvi na razpolago časa, kolikor ga bomo hoteli, da si poiščemo dela. Zatrjevali so nam tudi, da vlada v Sovjetski Rusiji veliko pomanjkanje delovnih moči. Ničde od nas ni imel vozovnice za nazaj, nihče denarja, da bi si jo lahko preskrbel. Bili smo nejevoljni.

Sklenil sem, da vzamem sam vso stvar v roke.

Sel sem v ameriški oddelk pri Kominterni in tam vložil prižbočo nad tem, kako ravno za nami. Od tam sem krenil k Overgaardu, ameriškega zastopnika pri Profinterni. Razložil sem mu, kakšno slabo mišljenje bomo imeli o Sovjetski Rusiji, če nas bodo prisilili, da se vrnemo domov razočarani in bolečega srca, po vseh listih sijajnih obljubah, ki so nam jih dajali v New Yorku. Trmasto sem pritiskal in šel zaradi tega vprašanja tudi k Borodinu, načelniku tujeskega oddelka v komisariatu za delo. Na-

10 zadnje sem z Overgaardom šel k Okolov v oredni odbor ruskih strokovnih organizacij.

»Moscow News« se je zavzel za našo stvar in naslovil ostre pripombe na Inturista. Povsod so nam obljubljali naglo in ugodno rešitev. Nazadnje se je zadeva uredila na posebnem zborovanju vse naše skupine v hotelu. Govorila sta tam Borodin in Anna-Luise Strong. Razložila sta nam, da so nam dovolili ostati v Rusiji, da nam ta čas, ko bomo iskali dela, ne bo treba v hotelu nič plačati in od zdaj ne bo smel v Sovjetsko Rusijo več noben izletnik, ki ne bo imel vozovnice za nazaj. Nekateri izmed nas bodo morali zapustiti Moskvo in iti v druge kraje, kjer potrebujejo njihovih dela.

Ta pojasnila so nam prinesla malo tolažbe in vsa skupina se mi je iz dna srca zahvaljevala, da se mi je posredovanje tako dobro posrečilo. Pozvali so nas, naj se gremo vpisati na komisariat za delo, da bodo lahko povedo sporočili, da smo na razpoloženju. Tako se je posrečilo spraviti skupino pod streho po raznih krajih Rusije.

Jaz sem po zaslugi Profinterne stopil v tovarno za električne potrebščine v Elektroizgradov. Overgaard mi je močno prigovarjal, naj nikar ne hodim v Novosibirsk, kakor sem v začetku nameraval. V svojem utemeljevanju ni bil prav čisto jasen, toda zaradi njegove neodjenljivosti sem se odločil, da ostanem v Moskvi.

Kakor mi je pokazala bodočnost, je bila to zame velika sreča. Poslal sem brzojavko v Nikolajev ob Črnem morju, koder bi se morala moja priljaga voziti na poti v Sibi-

Od tu in tam

Seja gospodarsko-finančnega odbora ministrov je bila večeraj dopoldne od 9 do 12. Seji je predsedoval finančni minister Dušan Letica. Razpravljali so o tekočih zadevah. Navzoči so bili prometni minister Spaho, minister za gozdove Kujundžič, kmetijski minister Simonovič, trgovinski minister dr. Vrbanič, gradbeni minister Slovič, dr. Miletič in ministri brez portfelja dr. Krek, Djordjevič in Novakovič.

Ker ima le malo ladij na razpolago lastnega zdravila med vožnjo, je ministerstvo za pti sklenilo uvesti posebno brezplačno službo na morju, da bo moči potnikom in moštvu približati na pomoč, če bi kdoli iznenada zbolel ali pa postal žrtev nesreče. Ministerstvo je to sklenilo sporazumno z banovinsko bolnišnico v Šibeniku. Brezplačna obrežna postaja v Šibeniku po posredovalu med ladjo in suho zemljo.

Izredni občni zbor belgrajskega odseka Jugoslovanskega častniškega društva bo v nedeljo, 19. junija, v Belgradu. Tako so belgrajski častniki sklenili na svoji večerajšnji seji. Seja je bila precej živahna že zaradi tega, ker je sedanja opozicija zahtevala, da je nujno treba izvoliti novo upravo. Dosegla je toliko, da bo, kakor rečeno, 19. junija izredni občni zbor, na katerem bo najvažnejša točka izvolitev novega odbora.

Večja skupina norveških izletnikov je večeraj prispela v Zagreb. Norvežani so se pripeljali z velikimi turistovskimi avtobusi »Jadran Express«, potovanje pa je organiziral potniški urad Jergensen iz Kopenhagene. V Zagrebu bodo norveški gostje ostali dva dni, nato pa so bodo odpeljali v Bosno, Hercegovino, Črno goro, nato po preko Dubrovnika in Splita na Plitvička jezera. V Jugoslaviji se bodo vsega skupaj mudili okoli mesec dni.

Da je vožnja z avtotaksiji v Zagrebu predraga, se pritožujejo Zagrebčani. Pravijo, da takšno zabavljanje tudi ni tako neutemeljeno. Pred nedavnim je bila znana taksa na avtomobile, za nekatere vrste avtomobilov pa celo ukinjena. Bila je tudi znana carina na uvoz avtomobilov in dalje v znatni meri se cene bencina. Celotna gumijasta cesti so se zadnje čase precej pocenile. Kljub vsemu temu pa je vožnja z avtotaksiji v Zagrebu ostala prav tako draga kot je bila poprej, če ne celo nekoliko dražja. Se ni tako dolgo tega, ko so v Zagrebu plačevali bencin še po 7 do 9 dinarjev. Danes je cena bencina pri črpalnikih izven mesta 5 din. v mestu pa 5,80 din. Zagrebčani so prepričani, da ni prav nobenega povišanja za to, da bi se vožnja z avtotaksiji ne pocenila.

Da bi razpravljali o tem, če naj začno stavkati ali ne, so se večeraj sestali zagrebški brivski pomočniki. Zborovali so se je udeležilo okoli 500 pomočnikov, navzoči pa so bili tudi zastopniki brivskih mojstrov. Pomočniki so predložili delodajalcem svoje zahteve po zvišanju plač in določitvi delovnega časa. Brivski pomočniki so dozdaj zaslužili na mesec največ do 350 din, hočejo pa imeti vsaj še enkrat toliko. Zastopniki brivskih mojstrov so odgovorili, da tej zahtevi pomočnikov ne morejo ugoditi. Pripravljeni so sicer svojim pomočnikom nekoliko povišati plače, vendar pa naj bi to povišanje ne veljalo za vse, pač pa samo za tiste, ki so zaposleni pri takšnih mojstrih, ki jim gre boljše. Odločno pa so mojstri zavrnili zahtevo po vpeljavi osemurnega delavnika. Dozdaj so pomočniki delali 13 do 14 ur na dan. Mojstri priznavajo, da je to res nekoliko preveč in predlagajo sporazum na deset ur dela na dan. Zagrebški brivski pomočniki niso zadovoljni s takšnimi ponudbami in so sklenili, da bodo pod starimi pogoji delali samo še čez binkošne praznike, potem pa bodo začeli s stavko.

Kap ga je zadel, ko je lovil ribe neki ruski izseljenec, železniški dnevničar v Subotici. Imel je navado, da je šel vsako popoldne po kosilu loviti ribe. Tako tudi večeraj. Ko je zašlutil, da se je nekaj vjelo, je potegnil trnek iz vode. Na njem je visela okoli 25 kg težka riba. Železničar se je tolikšne ribe tako razveselil, da ga je zadel kap in je obležal na mestu mrtve.

V ladjedelnici Srpske paroplovne družbe na Čukariki so večeraj v navzočnosti predsednika vlade in zunanjega ministra dr. Stojadinovića, prometnega ministra dr. Spaha, ministra dr. Stosića in drugih uglednih povablencev slavnostno posvetili prvi ponton, izdelan v ladjedelnici te družbe. Svečanost se je začela z nagovorom upravnega odbora družbe Vase Zdravkovića, ki je popisoval delovanje Srpske paroplovne družbe od njene ustanovitve do danes, ter posebno poudaril zasluge sedanjega ministrskega predsednika dr. Milana Stojadinovića, ki je na prošnjo svojih prijateljev dal svoje visoke sposobnosti na razpolago tej družbi. Prvotna delavnica se je spremenila v moderno ladjedelnico. Čeprav ni družba razpolagala s kakšnimi posebnimi sredstvi, se je po vplivu dr. Stojadinovića in z njegovim stalnim zavzemanjem za družbo opremila s najmodernejšimi stroji in napravami, tako da more danes izdelovati vse vrste plovnih objektov. Danes posvečeni ponton je izdelan po načrtih in navodilih uprave pomorstva in rečnega prometa ter je zgrajen izključno iz domačega materiala in z domačimi delavci. Dolg je 75,5 m, širok 7 m, teža mu je pa 168 ton. Pripomniti je treba, da se je Srpska paroplovna družba fuzionirala z državno rečno plovbo in da bo odselej fungirala kot enotno podjetje našega domačega ladjedelstva.

Častniki italijanske eskadrilje, ki je priletela v Belgrad na prvo mednarodno letalsko razstavo, so večeraj dopoldne obiskali vojnega ministra generala Marića. V vojni ministerstvo so prišli v družbi vojaškega odposlanca polkovnika Coronetija in letalskega odposlanca majorja Pirodija. Italijanski častniki so obiskali tudi načelnika generalnega štaba gener. Nedića, pomočnika vojnega ministra g. Stojadinovića in poveljnika mesta Belgrada. Nato so obiskali poveljnika vojaškega letalstva generala Simovića, ki je vsakemu italijanskemu gostu posebej izročil jugoslovanske vojaški pilotski znak. Po teh obiskih so italijanski častniki odšli na Oplenac in se poklonili pred grobom kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Obesila se je sarajevska profesorica Radmila Grubić, doma iz Belgrada. Ta nenavaden dogodek v Sarajevu ni vzbudil malo začudenja, kajti nihče ni mogel niti slutiti, da bi profesorica kdaj storila kaj takšnega. Našla jo je obeso v njeni sobi sobarica, ki je takoj obvestila policijo o dogodoku. Na stanovanju profesorice Grubićeve niso našli nobenega poslovnega pisma. V njenem površniku je bil samo mal listič, na katerem je bilo zapisano samo »nezvestoba«. Ta beseda je bila dvakrat podčrtana. Domnevajo, da je šla omenjena profesorica v smrt le zaradi nesrečne ljubezni. Točnega vzroka pa še niso ugotovili.

Srečen dogodek ob začetku kongresa za ceste v Ljubljani:

Naša najmodernejša cesta - dokončana

Večeraj se je s sejo glavne uprave jugoslovanskega društva za ceste začel prvi naš kongres za ceste. Nanj je prišlo veliko zastopnikov iz Belgrada, odposlanci ministrstva za javna dela in drugi. Sejo je vodil predsednik društva za ceste bivši prometni minister Milosavljevič. Na seji so razpravljali o strokovnih vprašanjih glede cest. Danes se bo kongres nadaljeval s slovesnim začetkom razstave »Cesta na velesojmo« in s popoldanskim sejo v Trgovski zbornici. Zvečer priredi udeležencem večerjo mestna občina. Jutri ob pol 11 bo v dvorani Trgov. doma slovesna seja ob 18.30 pa sprejem in kosilo na banovini. V ponedeljek si bodo udeleženci ogledali naše ceste, seveda samo najmodernejšo, narkar bo kongres končan. Ob tej priliki se nam zdi važno, da s podrobnejšim poročilom o koncu del na cesti St. Vid-Jeperca poudarimo prizadevanja naše banke uprave za to, da bi Slovenija dobila čim boljše in čim boljše ceste.

Danes popoldne med drugo in tretjo uro bo podjetje »Slograd« proslavilo pomemben likof. Do kraja bo zabetoniran tudi tisti del velike moderne gorenjske ceste, ki teče skozi Šentvid. Ta del ceste je dolg 1372 metrov. Lansko leto je podjetje »Slograd« tlakovalo cesto med Ljubljano in Šentvidom. Ob istem času pa je bil zabetoniran tudi del ceste med St. Vidom in Jeperco. Ta osek je zabetoniralo podjetje Josip Dedek. Razdalja med Ljubljano in St. Vidom je znašala na tej cesti 4341 metrov, razdalja med Jeperco in St. Vidom pa 7950 m. Ostal je nezabetoniran samo še 1372 m dolgi osek ceste skozi sam St. Vid. Danes pa je podjetje »Slograd« zabetoniralo tudi zadnji meter tega odseka ter vzpostavilo zvezo med odsekom Ljubljana-St. Vid in St. Vid-Jeperca. Končno je dograjena naša najmodernejša cesta. Podjetje »Slograd« je zabetoniralo ta osek ceste v 18 delavnih dneh (od 11. maja letos pa do danes). Delalo je s potrebnimi stroji in s strokovnim osebjem podjetja J. Dedek. Delo je bilo marsikaj precej oteženo, kar je razumljivo, saj gre prav skozi sam St. Vid obilen osebni in tovarni promet.

Kako so potekala dela

Marsikdo ne ve, kako gredo taka dela izpod rok ter misli, da je treba samo malo »pobetonirati« in cesta je že gotova. Pa ni tako. Najprej je treba cesto trasirati, dalje pogledati na minimalni polmer, ki znaša 300 metrov; krivine morajo imeti potrebna nadvišanja. Kjer je bil vzpon večji kot 3% (tri metre na 100 metrov), je bilo treba celo tlakovati s tonalnimi kockami, ker bi bil tlak sicer pregladek za vozila. Posebno mnogo takih mest je na sektorju proge St. Vid-Jeperca (tudi je dela izvedlo podjetje inž. J. Dedek). Ko so dela za trasiranje v kraju, je treba nametati zemlje. Ta takozvani »spodnji ustroji« morajo pozneje »osirati« (utirati in potlačiti), potem šele smejo cesto zabetonirati. Na obstoječih cestah ni treba spodnjega ustroja, pač pa se tam marsikje pojavijo druga nujna dela. Tako so morali v odseku skozi St. Vid izvesti »drenažac« (morali so odvesti površinsko in podtalno vodo, kar nastopajo v St. Vidu karbonski plasti). Z delom na tem odseku proge je — kakor smo že navedli — pričelo delo 11. maja. Celotna širina betoniranega cestnega znosa 6 metrov, betonirali pa so najmanj eno, potem pa še drugo polovico. Obe polovici deli vzdolžno reka (dilatacija); to bodo pozneje zalili z asfaltom. Prečne rege se nahajajo na vsakih 8 metrov ceste; potrebne so radi deformacije tal ter temperaturnih razlik, ker preprečujejo, da bi cestnišče razpokalo. Betoniranje so izvajali v dvojni pasovih. Povprečno so zabetonirali 152 metrov dnevno. Dne 2. junija pa so zabetonirali 260 metrov trimeterskega pasu (to je 180 dolžinskih metrov ceste). Potrebni material (cement, rečni

gramoz, porfir in kremenčev pesek) so skrbno preiskali v laboratoriju, ki je bil postavljen na kraju samem. Beton so mešali po določenem razmerju omenjenih sestavin, prav po predpisih. Podjetje je pri svojem delu naletelo na več težav. Ni vselej našlo polnega razumevanja pri domačinih, mnogo je imelo sitnosti s šolskimi otroci in tudi z odraslimi. Tudi vprašanje vode je bilo precej kočljivo; nabavljati so morali kubični meter po tri dinarje od občine St. Vid-Vižmarje. St. Vid je precej industrijski in obrtni kraj, zato je razumljivo, da je močno promet. Promet pa se je moral razvijati nemoteno. Zato je podjetje napravilo lesen most preko zabetoniranega cestnišča; na ta način je omogočilo promet tudi najtežjim tovornim vozilom. Most je bilo treba trikrat prestavljati. Zdal je hvala Bogu vse v kraju, treba je po zabetoniranju beton le še skrbno varovali, ga polivati z vodo in paziti, da ne bo izpostavljen soncu. Ta nega bo trajala še štiri tedne. Ves ta čas bo moral biti beton trajno vlažen, ker bi sicer razpokal. Dne 1. julija pa bo nova, naša najmodernejša cesta definitivno izročena prometu, ki bo poslej brez dvoma silno in naglo naraščal.

Važnejše glave so se ukvarjale z izvedbo

Nadzorna sekcija pod vodstvom višjega tehničnega svetnika inž. Pavla Miklavca in izvršilnega organa inž. Rudolfa Jenka si je zelo prizadevala, da je podpirala podjetje pri vseh delih; pokazala pa je tudi veliko razumevanje za nastale težave, zlasti pri raznih nepredvidenih delih, ki so se v teku gradnje pokazala za neobhodno potrebna. Podjetje »Slograd« je zastopal njegov ravatelj inž. Pirklmajer. Tehnično vodstvo na terenu je bilo poverjeno inž. Leonu Skabernelu. Podjetje inž. J. Dedek je zastopal inž. Klein-dienst. Nadzoroval je višji tehnični svetnik inž. Miklavc. Izvršilni organ sekcije pa je bil inž. Jenko. — Zadnje dni je bilo delo zelo pospešeno, zato, da bi bila cesta čimprej oddana prometu (vzporedne ceste namreč silno ovirajo zlasti tujski promet, ki zdaj spomladi stalno narašča; te vzporedne, stranske ceste so namreč prav v slabem stanju). Pospešena pa so bila ta dela deloma tudi zato, da bomo imeli ta čas, ko bo zasedal kongres »Ceste«, ki se začne jutri, kaj dobrega pokazati. Promet, ki je zdaj potekal skozi Vižmarje (mnogo boljše bi bilo, ko bi se bil orientiral preko Kleč) bo spet zdrnil na normalno progo. Seveda moramo ob koncu poudariti, da so bili podjetniki s svojimi delavci, ki so ves čas delali z izredno pridnostjo, skrbnostjo in vestnostjo ter bodo danes slavili pošteno zasluženi likof, vse čas nadvse zadovoljni. Nova cesta, kjer so dela na odsekih začela že pred tremi leti, je zdaj postala gotovo dejstvo. Postala bo važna prometna žila, ki bo iz leta v leto postajala pomembnejša. Kdor je videl to cesto, ve, da je prvovrstna. Pri tej priliki si ne moremo kaj, da ne bi v interesu kakovostnih del pripravili upravnim oblastem, naj res vselej pri kalkulacijah za razpisne ne gredo prenikzo, kajti radi pretiranega varčevanja in nizkih cen bi utegnili trpeti kakovost zgradb.

Naša nova moderna cesta je že zdaj izredno pomembna, saj predstavlja odlično zvezo z obema mejama (proti jugoslovansko-italijanski meji poteka na Skofjo Loko, proti jugoslovansko-madžarski meji pa na Podkoren). Razvil se bo prehodni, pa tudi lokalni promet. Tujski promet bo zdaj brez dvoma spet začel naglo rasti. Ta državna cesta res zasluži omembo, da je naša najmodernejša, saj je bila izvršena utrditev zgornjega ustroja po najmodernejših metodah, ki so jih doslej izvajali le v modernih državah. Ni dvoma, da smo nanjo lahko po pravici ponosni.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometar	sko stanje	Temperatura v °C		Relativna vlažnost v %	Oblačnost 0-10	Veter (smernost, jakost)	Padavine	
			naj. večja	naj. manjša				m/m	vrsta
Ljubljana	767,1	23,0	12,8	8,0	10	N, 1	2,2	dež	
Maribor	767,3	25,0	10,0	8,0	7	N, 1	8,0	dež	
Zagreb	763,3	28,0	14,0	7,0	6	SE, 1	—	—	
Belgrad	763,8	30,0	13,0	7,0	3	SE, 1	—	—	
Sarajevo	765,9	29,0	10,0	9,0	6	0	—	—	
Vis	769,5	21,0	18,0	5,0	0	SE, 1	—	—	
Split	763,4	3,0	19,0	5,0	0	0	—	—	
Kumbar	763,1	26,0	17,0	7,0	3	SE, 1	—	—	
Rab	764,0	26,0	19,0	7,0	4	SSE, 1	—	—	
Dubrovnik	763,1	25,0	15,0	7,0	3	0	—	—	

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večeraj do danes: Večeraj je bilo iz noči do 6.30 večinoma jasno, narkar je oblačnost naglo naraščala, da je bilo ob 8.20 večinoma oblačno. Do 10 se je popolnoma pooblačilo. Ob 10.10 je pričelo rahlo deževati in je deževalo do 10.35. Ob 11.45 se je oblačnost nekoliko zmanjšala, vendar pa je ostalo ves dan pretežno oblačno. Zvečer ob 17.10, 19.15 in okrog 22 je grmelo. Deževalo je tudi ponoči od 21.30 z malimi presledki do 24.

Koledar

Danes, sobota, 4. junija: Franc.
Nedelja, 5. junija: Binkoštna nedelja.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočvar, Celovška c. 62; mr. Garbus, Moste-Zaloška c.

Sprejemni izpiti na III. drž. realni gimnaziji v Ljubljani bodo, 24. in 25. junija. Prošnje za pristupitev k izpitu se bodo sprejemale v ravnateljevi pisarni dne 22. in 23. junija. Prošnje je treba kolokovati z 10 din in ji priložiti rojstni in krstni list ter posebno izpoved o dovršeni ljudski šol. K izpitu se bodo pristupili učenci, rojeni v letih 1925, 1926, 1927 in 1928.

Slavnostni koncert Akademškega pevskega zbora ob priliki veseljavnega trgovskega kongresa bo znova privabil ljubljansko občinstvo v veliko Unionsko dvorano v petek, dne 10. t. m. ob 20. Med drugimi slovenskimi narodnimi pesmimi bo tudi prelepa dolenska »Kangalliejska oheci« v priredbi Fr. Marolta, zborovodnega dirigenta in najboljšega našega poznavalca folklorja. Prodaja vstopnic na univerzi v vratarjevi loži dnevno od 8 do 18.

Stanovanjski urad ljubljanskega velesoja se nahaja od petka, dne 3. junija 1938 naprej v svoji običajni pisarni na glavnem kolodvoru (ob glavnem izhodu). Uradne ure od 8 do 22. Telefon 41-50.

Filozofsko društvo v Ljubljani priredi drevi ob 18 v mineraloški predavalnici naše univerze predavanje o temi: Aleš Ušeničnik in moderna filozofska problematika. Predaval bo gosp. univ. prof. dr. France Veber. Predavanje bo v proslavi 70 letnice Aleša Ušeničnika. Vstop prost. Vabljeni vsi, ki se zanimajo.

Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani priredi izlet v sredo popoldne (8. junija) ob 2 na lgo. v lško vas in na Golo (najlepša prična ljubljanske škofije). Sestanek na Kongresnem trgu. Cena 12 dinarjev. Zglasiti se je v trgovini Podkrajšek na Jurčičevem trgu do srede ob 11. Prijatelji umetnosti povabljeni.

Poziv. Celokupno javnost, predvsem pa železničarje, prosimo, da obiščejo na binkoštno nedeljo koncert bolgarskih železničarjev. Pozivamo celokupno članstvo UJNZB, da izvrši vsestransko agitacijo za to prireditve. — Predsedstvo Oblastnega odbora Udruženja jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev.

Opozorilo na spremembo sporeda izleta bolgarskih železničarjev pevcev. Na binkoštni ponedeljek je odhod izletnikov iz Ljubljane ob 5.56 (vlak 920) naravnost do postaje Bled-jezero. Odhod iz iste postaje ob 11.01 za Martuljek. Povratek iz Martuljaka ob 17.40 (vlak 8617), prihod v Ljubljano z brzovlakom št. 5 ob 19.42. — Sprejemni odbor pri UJNZB.

Dražba košnje na Bokalah ob 12. junija ob 9 pred gradom, ko bo mestno poglavarstvo oddalo košnjo na 10 hektarjev travnikov v manjših delih.

Jugoslovansko-češkoslovaška liga v Ljubljani vabi na svoj redni občni zbor, ki bo dne 8. junija 1938 v II. nadstropju »Zvezde« ob 20, vse svoje člane in prijatelje.

Vse prijatelje bolgarskega naroda in slovenske pesmi sploh opozarjamo na jutrišnji koncert železničarskega mešanega zbora iz Ruse v Bolgariji. Zbor Slavajkov se pripelje v Ljubljano jutri jutraj z brzovlakom in koncertira ob 10.30 v veliki filharmonični dvorani pod vodstvom svojega dirigenta Marina Nikolajeva. Zbor šteje 70 članov in članic. Na koncert najviljudneje vabimo. Vstopnice so v predprodaji v knjižarni Glasbene Matice.

Na torkovi produkciji šole Glasbene Matice nastopijo gojenci klavirskega oddelka, ki posejajo pouk pri gđ. Bradačevi, prof. Lipovski, Mahkovi, Pavčiču, Ročgerjevi, Šmalčevi, Soncu in Strukljevi, dalje iz violinskega oddelka prof. Staniča in iz oddelka za čelo prof. Müllerja. Na sporedu je skupno 28 nastopov. Izvajajo se dela domače in tujih literatur. Podrobni spored se dobi v knjižarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu. Druga in zadnja produkcija šole Glasbene Matice bo v petek 10. junija. Začetek vselej ob četrti na sedem zvečer.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Sobota, 4. junija: »Ženitev«. Red A.
Nedelja, 5. junija: »Pokojnik«. Izven. Cene 20 din.
Ponedeljek, 6. junija: »Izpit za življenje«. Izven. Cene 20 din.
Torek, 7. junija: Zaprto.

OPERA. — Začetek ob 20.

Sobota, 4. junija: »Gloconda«. Premiera. Premier-
abonma.
Nedelja, 5. junija, ob 15: »V kraljestvu palčkove«. Mladinska predstava. — Ob 20: »Rigoletto«. Izven. Cene 30 din.
Ponedeljek, 6. junija: »Mala Floramye«. Izven. Cene 24 din.

Iz Kranja

Potujoča protilpinska razstava, ki je prepotovala že velik del železniških prog v Sloveniji, pride dne 12. junija t. l. v Kranj in odide 16. junija t. l. iz Kranja v Trzin. Prebivalstvo opozarjamo, da si to za vsakogar zelo važno razstavo ogleda, tako da bo razstava dosegla čim večji uspeh.

KINO MATICA 21-24

NELSON EDDY

Eleanor Powell — Ilona Massey

Za binkoštno praznike rezervirajte vstopnice že v predprodaji!

Velika filmska senzacija za Ljubljano!

v najnovejši šlager-opereti pesmi, glasbe, plesa, revije, in humorja

ROSALIE

Iz škofje Loke

Kaj je z gradnjo Mlekarske šole. Cela zadeva sedaj spi spanje pravičnega. Ne pride pa ne pride do sporazuma. Tisti, ki bi imel največ koristi od zavoda, nikakor noče dati toliko, kolikor bi prav za prav moral po koristih, ki bi jih imel, to je, od celokupne vsote 700.000 din vsaj 300.000 din, ponuja pa le 125.000 din, kar je pa odločno premalo z ozirom na pretrpane cene, ki jih drže lastniki zemljišč. Glavno breme hočejo navesti Mestni občini. Poudarjamo pa, da Mestna občina in njeno prebivalstvo od zavoda ne bi imela nobenih direktnih koristi, ampak le nekaj indirektnih. Glavne in to ogromne dobičke bi imelo kmečko prebivalstvo občine Stara Loka, na katere področju bi tudi zavod stal in je zato nujno, da doprinese k gradnji največ.

Odkar je škofjeloka gasilska župa samostojna enotina, se gasilstvo v nji zelo razveseljuje razvijati. Tako je bil v Zalem Logu, v Selški dolini, prejšnjo nedeljo ustanovni občni zbor nove gasilske čete. Občnega zbora so se udeležili tudi zastopniki župe a starešinom g. Lovrom Planinom na čelu. Za prvega predsednika je bil izvoljen župan g. Florjančič. Da je gasilska četa v Zalem Logu nujno potrebna, je razvidno zlasti iz dejstva, prvič da Zali Log leži v takem kraju, iz katerega se prav nikamor ne vidi, drugič, da sta sosedni četi zelo oddaljeni. V četo je pristopilo zaenkrat 29 delovnih in 9 podpornih članov.

Tudi gasilska četa v Zalem Logu se krepko giblje. Letos si je zgradila svoj novi dom ter si je omislila novo motorko. Oboje bo blagoslovljeno ob priliki velikih župnih prireditev dne 10. julija v Zalem Logu.

Na lanskoo binkoštno nedeljo je neki tukajšnji JNSarški prvak dovolil delo v svojem lesnem podjetju. Upamo, da si tega letos ne bo upal. Sicer se pa ne bi nič čudili, saj mora vendar biti vsak njegov delavec član gotove organizacije!

Na občenem zboru krojaške zadruge je bil izvoljen za njenega častnega člana njen 30 letni predsednik g. Hafner Janko, ki je moral zapustiti to mesto zaradi obolenja.

NA BINKOŠTNI PONEDELJEK

VSI NA

MLADINSKI TABOR

V ŠMARTNO PRI LITJI

Z dinamitom se je igral

Polhov Gradec, 2. junija.

Huda nesreča se je pripetila danes dopoldne 10 letnemu Matku Slavkoku na Selu nad Polhovim Gradcem. Nekje na potu je našel Slavko dinamito patrono, s katero se je potem doma pri mizi igral. Domači so slišali samo majhen pok in prihiteli v hišo ter z grozo opazili, da mu je patrona razmesarila na desni roki tri prete. Opraskala ga tudi po obrazu, kjer pa ne bo hujših posledic. Zopet opozorilo staršem, naj pazijo na otroke, s čim se igrajo.

Pred odločitvijo

Jutrišnje odločilno srečanje med BSKom in »Ljubljano« bo najbolj ogorčena borba, kar smo jih imeli priliko videti v zadnjih letih v Ljubljani. Vodstvo »Ljubljane« in vsi igralci se dobro zavedajo velike važnosti jutrišnje tekme in zato je bilo v zadnjem času na igrišču »Ljubljane« izredno živo. Postave našega moštva zaenkrat ne moremo objaviti, ker je tehnični odbor na svoji zadnji seji odločil, da postave še ne izda. Kakor pa čujemo, bo jutri »Ljubljana« igrala z nekaterimi izpremembami, ki pa bodo moštva samo koristile. V obrambi bodo po vsej verjetnosti nastopili stari preizkušeni mošje s Pogačnikom, Bertenceljem in Žitnikom. V krilski vrsti in pa v napadu pa bo nekaj izprememb. Tehničnemu vodstvu in referentu lahko zaupamo, da je za jutrišnjo tekmo po svoji najboljši vesti in izkušnji postavil najboljšo enajsterico, ki jo premore »Ljubljana«. Tehnično vodstvo je svojo dolžnost opravilo, igralci se vsi dobro zavedajo, pred kakšno važno odločitvijo stoje, in so vsi do zadnjega pripravljani boriti se do skrajnosti. Pri vsem tem pa mora sodelovati tudi občinstvo, ki mora temperamento pomagati in podžigati. Jutrišnja tekma bo spornita užitek brez vrste. Če bo naša enajsterica zaigrala brez nepotrebne treme pred velikim nasprotnikom in če se bodo vsi igralci zavedali, da reprezentirajo slovenski nogomet, potem smo lahko prepričani, da tudi uspeh ne more izostati. To pričakujemo od naše enajsterice vsa Ljubljana. — Glavna tekma se začne ob pol 18, v predtekmi pa boeta preizkusili svoje moči »Reka« in rezerva »Ljubljane«.

Naročajte Slovenski dom!

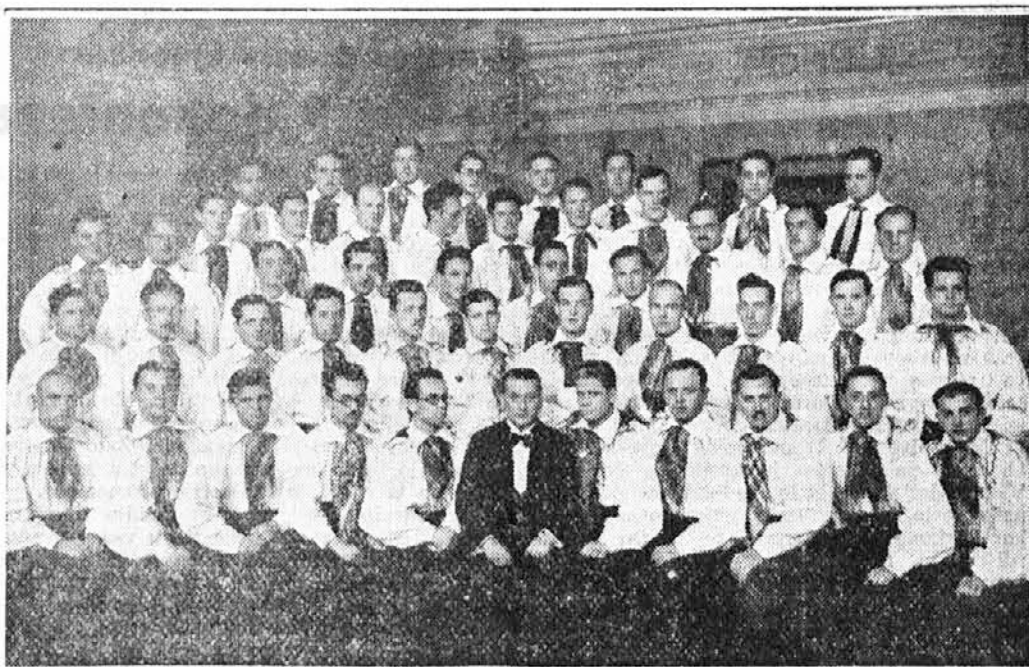
500 ogrcev pod drevesno korenino

Kdor še ni opazoval hroščev, si ne more predstavljati, koliko škode prizadevajo poljedelstvu. 5.000 ogrcev pod enim samim drevesom je število, ki pove dosti. Drevo je v najkrajšem času uničeno. Največji sovražnik hroščev pa je škorec. Na dan jih poziblje precej ducatov. Zato skrbje gozdarji in pametni poljedelci, da ne preganjajo razne ujede te koristne ptice. Tudi vrane so velike sovražnice teh žuželk.

4000 različnih hroščev

Raziskovalec žuželk dr. Ohaus o letenju hroščev.

Vsako četrto leto je leto hroščev. Gozdarji in poljedelci zrejo z zaskrbljenostjo na hroščevo leto, ki jim prizadevajo veliko škodo. Največji raziskovalec hroščev, dr. Ohaus, pripoveduje: Ze desetletja proučujem hrošče in danes imam zbirko, ki obsega 4.000 vrst hroščev. Iz vsega sveta imam hrošče, iz Južne Afrike, Indije, Kitajske in Amerike. Ugotovil je že mnogo vrst. Mnogi poljedelci so hvaležni temu neumornemu raziskovalcu. Vse inozemske poljedelske družbe mu pošiljajo v Mainz primerke, da ugotovi njihovo vrsto. Zlasti je v zvezi z londonsko Imperial Institute of Entomologie, ki se bori proti tem škodljivcem v svojih kolonijah.

Akademijski pevski zbor iz Ljubljane, ki bo v petek 10. junija ob priliki III. trgovskega kongresa spet nastopil v uniojski dvorani, tokrat s samimi narodnimi pesmimi. V sredi zborov dirigent g. France Marolt.

Večni popotnik Sir Basil Zaharov

Največji dobavitelj orožja je preplaval ves svet. Od trenutka, ko je stopil Zaharov na oder svetovne trgovine z orožjem, je nekajkrat spremenil svojo taktiko in načine dela, vse to zaradi tega, kakor je kazala situacija, denarna moč in obseg njegovih poslov. Dokler je bil še nesamostojen agent, pa vse dotlej, dokler si ni pridobil premoženje 100.000 funtov, je bil njegov način dela v tem, da je podkupoval merodajne činitele in izvajal grdo konkurenco v proizvodnji orožja. Kako je to delal, ni pojasnilo. Podkupoval je vse, od delavca je šla ta pot podkupovanja do najuglednejših osebnosti posameznih držav, kjer je hotel prodati svoje blago. Ko je postal svetovni bankir, ko je njegovo premoženje naraslo na milijard funtov, ko je razpredel svojo mrežo v vse svetovne dogodke, je spremenil tudi svoj način poslovanja. Ta njegov način ni bil nič zmagot. Uspeh je bil vedno odvisen od njegove pripravljenosti. Cilj mu je bil, da je oborožil dva protivnika. Če dve državi nista bili v sovražnem nasprotju, ju je kaj hitro spremenil v veliki sovražnici. V eni državi se je osnovala nova stranka, v drugi nov časopis, pa je tako kmalu bila vsa javnost prepričana, da sožitje med obema državama ni mogoče. Ko je to organiziral, je nastopil nov problem: treba je uničiti konkurenco. Ponavadi je konkurenca prenehala in se spojila z njegovim podjetjem. Po končani vojni, iz katere je izvel masen dobiček, je daroval velike vsote za razne ustanove, ki so podpirale vojne žrtve.

Prvi večji posel

Prvi njegov večji posel je bil prodaja podmornice, ki jo je bil zgradil njegov šef Nordenfeld. Ker ni hotela nobena država kupiti te podmornice, jo je prav poceni prodal Grčiji. Kmalu je uvidela koristnost tega orožja tudi Rusija in njen državni proračun je vsako leto zavzemal precejšnje vsote za to morilno orožje. Ponavadi ni Zaharov nikdar sam začel s kakšnim novim načrtom. Ko je bil nekdo iznašel kaj novega, se je tajinstveno pojavil Zaharov in stvar sam vzel v svoje roke. Tako je bilo s puško Maksim. Izumitelj Maksim je bil v začetku natak, nato delavec v neki tekstilni tovarni, pozneje sluga in nazadnje bokser. Ko je bival v Londonu, je izumil puško, ki je dala 600 streliv v minuti. S tem je Maksim postal nevaren tekmelec Zaharovu. Tako je v Italiji in v Avstriji pri natečaju za novo puško podkupil delavce v tovarni, da so izdelali puško z majhno napako. Ko je Nordenfeld sestavljaval prav tako puško, je brezhibno delovala. Maksim je pogorel, Zaharove puške pa so delovale brez napake.

Kako je podkupoval

Nekega dne je bil sprejet pri vojnem ministru neke države. Ta mu je dejal, da ne sprejme njegove ponudbe in da se naj nikar ne trudi, češ da država ne bo kupila pri njem nobenega orožja. Zaharov mu je odgovoril, da pride naslednjega dne, ki je bil torkel, še enkrat, češ morda se bo premislil zaradi naročila. Rekel je, da pride v četrtek. Minister pa mu je rekel, da ni naslednji dan četrtek, ampak torkel. Zaharov, ki je vedel, da je na-

slednji dan torkel, je stavil za 100.000 funtov, da je četrtek. Izgubil je stav. Zgodilo pa se je, da je od tega dne dalje postala ta država kupec orožja firme Nordenfeld. Nekega majorja je podkupil na ta način, da mu je ponudil cigarete, poleg katerih je bil tisočak Zaharov se je v ljudno ozrl v drugo smer, majoru pa je vzel cigareto in denar. Ko je ta major zahteval še eno cigareto, se je ponovilo isto.

Dota 30.000.000 funtov

Zaharov je pri svojih kupcih vedno spreminjal svojo naravo, svoj značaj, pripadnost in narodnost. Pripadal je kar štirim narodom! Nekaj časa je bil angleški Grk, potem grški Anglež, nato turški Rus ali ruski Turek, zopet angleški Turek in obratno. Kakor je kazalo. Tudi zaljubljen se je, če je bilo potrebno. In tako se je oženil s Španjinko, ki mu je prinesla 30 milijonov funtov dote.

Zaharov v Južni Ameriki

Zaharov je bil tudi dober rodoljub, kadar je bilo potreba to pokazati kakei državi, bil pa je prav tako hkrati dober rodoljub za sovražno državo. On ni poznal drugega kakor trgovino. Potoval je iz države v državo s svojim orožjem. Tudi v Južno Ameriko so segali njegovi prsti. Tam imamo vedno kake pretesljaje, ki so vsi nastali zaradi narodnih borb med posameznimi državami. V resnici pa ni

to nič drugega kakor borba za petroleje, soliter in druga naravna bogastva. V Južni Ameriki se je Zaharov pojavil kot angel miru. V najkrajšem času je pomiril obe sovražni stranki. Pa ne iz kakih miloljubnih ozirov, ampak zaradi tega, ker sta bili obe državi premalo oboroženi. Ko sta bili dovolj oboroženi, je že tako uredil, da sta se spopadli.

Na Daljnem Vzhodu

Svoje prste je vtaknil tudi v kitajsko-japonsko vojno leta 1894. Njegova postava je lebdela tudi nad rusko-japonsko vojno leta 1904. Tu je napravil majhno napako. Vojna se je hitro končala in vojne materiala se je malo porabilo. Z Rusijo pa ni dolgo vodil kupčijske posle. Stopil je v stike z Angleži, ki so vodili kupčije s Turško. Zopet je zaslužil masno. In tako so se kopičile njegove denarne zaloge vedno bolj in bolj. Sir Basil Zaharov se ni nikdar vprašal, kaj bo s tem oboroževanjem. Pred njegovimi očmi so lebdeli samo topovi, vse orožje, denar. Nikdar ni pomislil na svoje delo, ki je zahtevalo toliko in toliko milijonov žrtv. On je bil za vse to brez erca, brez duše.

»Poročnik indijske brigade«

za naše naročnike 14 din,
za druge 24 din.

V Cannesu so angleški mornarji slavili zanimivo poroko. Ko se je poročil nek njihov tovariš, so ga takole vozili z avtomobilom po ulicah.

Kako pobirajo maharadže davek?

Povsod na svetu je tako, da ljudje ne plačujejo davkov ob pravem času in oblasti so prisiljene, da se poslužujejo svojih pravic, da izterjajo te zastanke. Tako je tudi v Hajderabadu. Sedaj je maharadža ugotovil, kako bi se dalo priti najhitreje do teh davkov. Davčni izterjalec odvde takega zamudnika davkov na prosto polje, kjer ga priveže ob samotni steber. Biti popolnoma nag ves dan na soncu je kaj huda kazen, zlasti če pomislimo na indijsko vročino, ki je neprenosljiva. V šotoru pa leži stražnik, ki vsake četrte ure sprašuje dolžnika: Ali ti je kaj vroče, dragi prijatelj? Ta način se je zelo obnesel. Že po prvi uri zaprosijo vsi ti dolžniki, da jih spuste domov, da hitro prinesejo denar.

Japonski petelin iz Jokahame, ki se odlikuje po svojem lepem perju. Ta vrsta kokoši je prav za prav doma na Koreji, odkoder so jih prenesli na Japonsko. Sedaj so te peteline zanesli tudi v Los Angeles v Ameriki, kjer jih urijo za dvoboje.

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 4. junija: 10 Prenos otvoritve ljublj. vele-sejma — 12 Razni vzorci z godbo pravo preskribjo za zabavo — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Razni vzorci z godbo pravo preskribjo za zabavo — 14 Napovedi — 18 Prenos promenade koncerta »Sloga« — 18.40 O mednarodnem mladinskem laboru v Ljubljani — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Pregled sporeda — 20 O zunanji politiki (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 V. večer muzikomedijantov (pisani glasbeni večer) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna (igra Radijski orkester).

Nedelja, 5. junija: 8 Kvarter rogov — 8.45 Napovedi, poročila — 9 Prenos cerkvene glasbe iz stolne cerkve v Ljubljani — 10 Verski govor (g. prior Valerijan Učak) — 10.15 Slavnostna koračnica (plošče) — 10.45 Otvoritev kongresa Društva za ceste (prenos iz Trgovskega doma) — 11.30 Vesel opoldanski koncert. Sodelujejo radijski orkester in Cirmanov kvartet — 11.45 Napovedi, poročila — 12.30 Kar imamo, to vaju damo (plošče po željah) — 13.30 Veselo popoldne za bratance. Sodelujejo: Radijski orkester, člani radijske igralne družine in plošče ter otroci pod vodstvom gđe. Slavice Venceljove — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Slovenska ura: a) Foerster: Po jezeru, fantaz. (g. prof. Lipovšek), b) O naši narodni zavednosti (g. F. S. Finžgar) — 20.30 Koncert vojaške godbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Ples in dobra volja sta družabnika najboljša (plošče).

Ponedeljek, 6. junija: 9 Napovedi — 9.05 Plošče — 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz franciskanske cerkve: Foerster: Slovenska maša — 9.45 Verski govor (g. ravnatelj Jože Jagodite) — 10 Poskočne in veselo (plošče) — 11 Otroška ura (gde. Manica Komanova) — 11.30 Koncert: sodeluje g. Jože Gostič, tenorist Zagrebške opere, in radijski orkester — 13 Napovedi, poročila — 13.30 Kar želite, to dobite (plošče po željah) — 17 Gospodarska navodila za junij in tržne cene — 17.30 Sramel nitijskih abiturientov, pevske vlože poje g. Drago Zagar, pri klavirju g. prof. Lipovšek — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Čajkovski: Slovenska koračnica (plošče) — 20 »Trije ženine«. Glasbeni pisani večer. Zamilel in izvedba Adamičevih fantov. Sodelujejo člani Rad. igral. družine in Adamičev jazz — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Radijski orkester.

Drugi programi

Sobota, 4. junija: Belgrad: 20 Pester večer, 22.20 Ples, gl. — Zagreb: 19 Opera — Praga: 19.20 Vojška godba, 20.15 Zab. gl., 22.30 Salonski ork. — Varšava: 20 Oddaja za Poljake v tujini, 21.10 Ples, gl. — Sofija: 20 Vok. konc., 20.45 Pesta gl., 22 Zab. progr. — Budimpešta: 19 Jazz, 20 Igra, 21.30 Ork. konc., 23.10 Cig. ork. — Trst-Milan: 21 Respihijeva opera »Luciezina« in Respihijev misterij »Maria Egiziac«.

Paul Heyse:

ANDREA DELFIN

Novela.

Med onimi redkimi, na katerih žitje in bitje ni morda očividno prav nič uplivala, je bil Andrea Delfin. Naslednje jutro po dejanju ga je naslednik onega nesrečnega tajnika, ki ga je bil vzel v službo, zaelišal prav tako kot drugo tropo tajnih ogleduhov o njegovih opazovanjih ob času dejanja; navedel je pravljico o nekakšni vožnji po Lidu, pri čemer da je imel namen poizvedeti za razpoloženje med ribiči. Kar je vedel povedati iz hotela avstrijskega poslanstva in grofičine palače — same nevažne stvari, ki so bile tribunulu že zdavnaj znane —, je pričalo vsaj o njegovem prizadevanju, da se docela vživi v svojo nalogo. Njegov prijatelj Samuele ni pozabil javiti nenavadne zaupljivosti, v kateri je zalotil Brescianca in poslanikovega tajnika. Andrea se je mirno zagovarjal in staro poznanstvo iz Rive je utegnilo samo koristiti tribunalom nakanam.

Tako ni minil dan, da ne bi potem, ko je bil gotov s svojim delom pri notarju, obiskal svojega nemškega prijatelja, kateremu je razgovor z resnim, vsled tajne skrbi mračnim možem prešel zaradi tega, ker mu ni bilo dana občevo za nikomer drugim, popolnoma v meso in kri. Neomejeno upanje mu je vzkliklo od Andrea in če se je pred njim izogibal razpravljanja o političnih vprašanjih, je bilo to bolj zaradi tega, ker vsled različnosti njunih narodnosti ni mogel pričakovati medsebojnega razumevanja, kot pa iz bojazni, da bi Andrea utegnil izrabljati njegovo odkritost. Z nasmeškom na ustih mu je celo pripovedoval, da so ga posvarili pred njim, češ da je tribunulov ogleduh. Brezskrbnost, s katero dan za dnem prestopa zaznamovani prag, da vzbuja seveda pozornost.

»Nisem nobile«, je odgovoril Andrea. »Deset-cem je jasno, da ne iščem tukaj nikakršnih diplo-

matiskih stikov; do zdaj me niso še nobenkrat počastili s kakšnim opominom. Vi pa ste se mi prikljubili in bolelo bi me, če bi vam ne smel od časa do časa več usiliti svoje nerazveseljive družine, kajti docela osamljen človek sem. Celo moja blaga gospodinja, ki me je sicer rada pokratkočasila za kratko uro s svojimi pregovori, ne stopi več v mojo sobo. Bolna je, bolna od Benetk, in bledih senc, ki se vlačijo po njih.«

V resnici je bilo tako. Po drugem atentatu na državnega inkvizitorja je gospa Giovanna ves dan globoko zamišljena tavalala okrog in ko je začela legati noč, je bilo njeno razburjenje vedno večje. Zdal je bila trdno prepričana, da je duh njenega Orsa storil vse to. Samo breztelesna senca se je namreč mogla že drugič izmuzniti tisočim prečeh očem, ki varujejo beneški mir. Obklela se je v svoja najboljša oblačila in ni pričkavala nič manj kot obisk svojega pokojnika, je sklenila, da bo vso noč čakala na stopnišču, da ga sprejme. V ganljivi zmedenosti je na pogrnjeno mizo, pri kateri so bili trije stoli, pripravila najljubše jedi svojega moža in ni je bilo mogoče pripraviti, da bi samo grizljaj použila sama. Tako je prestražila večji del noči. Sele tedaj, ko je bila lučka v veži ugasnila, se je posrečilo Marietti, ki je Andrea priklicala na pomoč, da je ubogo ženico spet spravila v sobo in v posteljo. Popadla jo je vročina, sicer ne nevarna, vendar dovolj močna, da ji je vsak dan za več ur ugrabila zavest. Andrea je vse to opazoval z največjim sočutjem in zmeden besede, ki jih je bolnica izgovarjala v svojih blodnjah, so ga silno pekline. Priznati si je moral, da ima on na vesti zbežnost teh dveh blagih duš in žalostni Marietti ni pogledi so ga težili huje kot vse krvave skrivnosti, ki jih je nosil s seboj.

Tako obremenjen je Andrea nekega popoldneva pohajkoval okrog doževe palače in dolgo stal ob ozkem kanalu, ki se pretaka pod visokim lokom Mostu vzdihov. Kadar so se njegovi slepi zamajali in je začel dvomiti v nekanjnost sodništva, ki ga je prevzel, tedaj se je zatekel na ta kraj in

pogled na te prastare zidove, za katerimi je zaradi neodgovorne oblasti vzdihovalo in škripalo na tisoče žrtve, ga je potrdil v veri na pravičnost in nujnost svojega poslanstva.

Sonce je iz žgočimi žarki pripekalo skozi septembersko soparico, ki se je dvigala od vode. To nabrežje, po katerem je sicer kar mrgolelo življenje, je bilo grozljivo tiho. Nemara so mrki pogledi vojakov, ki so pod arkadami okrog palače rožljali gori in doli, opasili glavno živahnost mimo-idičih. Andrea je lahko razločno slišal, da ga je iz gondole, ki je pravkar pripeljala do Piazzette, nekdo poklical po imenu. Spoznal je svojega prijatelja, tajnika dunajskega poslanika.

»Če kaj utegneta«, mu je zaklical mladenič, »za kratek čas vstopite in se peljite nekoliko z menoj. Mudi se mi in vendar bi rad še nekoliko govoril z vami.«

Andrea je stopil v gondolo in oni mu je s posebnostjo prisrčnosti ponudil roko. »Zelo eem vesel, moj dragi Andrea, da sem vas slučajno dobil tu-saj. Nared bi bil odšel od vas brez slovesa in vendar si vas nisem upal obiskati ali poslati po vas, ker bi bilo brez dvoma vzbujalo pozornost.«

»Grete?« je skoraj osuplo vprašal Andrea. »Saj moram. Na, le preberite pismo moje dobre matere in recite, če se morem potemtakem še dalje obotavljati.«

Potegnil je iz žepa pismo in ga dal prijatelju. Stara dama je rotila sina, da naj brez odloga pride k njej, če mu je kaj na tem, da jo za kako uro spet obišče spanec. Glasovi iz Benetk, njegov položaj, ki ga ima tam in ki ga ogroža bolj kot koga drugega, dejstvo, da je komaj tretje njegovo pismo prišlo do nje, da ne ve, po čigavi krivdi — vse to da ji gloda mir in zdravnik da ne mara prevzeti nobene odgovornosti, če je ne bo prej spet potolžil in pomiril sinov obisk. Iz teh vrstic je vela tako brezmejna materinska vdanost in silna zaskrbljenost, da jih Andrea ni mogel čitati brez ginjenja.

»In vendarle«, je dejal, ko mu je vrnil pismo, »vendarle sem skoraj želel, da ne bi odptoval

prav sedaj, čeprav vem, da vaša mati šteje ure. Ne zaradi tega, ker bom ostal, ko vas ne bo več, popolnoma zapuščen in živemu mrliču podoben, temveč zaradi tega, ker ni varno zdaj zapuščati Benetk, kajti vedno vam bo za petami sum, da ste se umaknili zaradi previdnosti. Vam nisem povzročali prav nobenih težkoč zaradi dopusta?«

»Niti najmanjših ne. In kako bi mi jih sploh mogli, ko sem v poslaniški službi?«

»Potem bodite dvakrat previdni. V Benetkah so uslužno odprli že marsikatera vrata, ker je pot preko praga vodila v prepad. Če me hočete poslušati, se nikar tako očito in razgaljeno ne kažite po mestu v zadnjih urah pred odhodom. Saj ne morete vedeti, kaj vse vam lahko pripravijo, da vas ugonobe.«

»Kaj pa naj storim?« je vprašal mladenič. »Saj veste, da so maske prepovedane.«

»Potem ostanite doma in rajši pustite, da bodo dostojanstveniki te republike zaman pričakovali vašega poslovnega obiska. — In kdaj boste odšli?«

»Jutri zjutraj ob petih. Za mesec dni namera-vam ostati doma in upam, da bom potem lahko brez skrbi zapustil mater. Ker sem zdaj zadržan sklenil, da moram odptovati, sem se tudi že skoraj docela potolažil glede tega neprosto voljnega dvorjenja, čeprav mi še preneseno daje. Morda se mi posreči, da se bom za vedno otresel oblasti svoje čarovnice, če bom le enkrat pretrgal njene obroče. Toda, mi boste verjeli, prijatelj moj, da tretjem pred ločitvijo, kot da mi je ne bo mogoče prenesti?«

»Potem je najbolje, da se t a k o j ločite od nje.«

»Menite tako, da bi je nič več ne videl, preden grem? Nekaj nečloveškega zahtevate.«

Naročajte Slovenski dom!